

Приложение № 4 Анализ на средата на ромската общност

Анализ за подготовка на План за Интегрирано Развитие на Община Ябланица за периода 2021-2027, касаеща ромската общност

Изготвен от Александра Райкова, експерт, Програма РОМАКТ

Ромите в община Ябланица са част от групата на „дасикане рома“ (български роми) и от подгрупите, предимно на „калайджиите“ и в по-малка част на „цуцуманите“. Ромският език е запазен сред ромите живеещи в общината. Религиозната им принадлежност е християнската. Преобладаващата част от ромското население в общината живее в град Ябланица и селата Брестница и Златна Панега.

По официални данни от Преброяването на населението през 2011 година ромите в Община Ябланица са 916 души, което съставлява около 15% от общото население на града.

По експертни оценки на община Ябланица, обаче, ромите живеещи на територията на общината съставляват около 35% (около 2100 души) от населението на община Ябланица, което по данни на общинската администрация наброява 6094 човека. Според Местната Активна Група на ромската общност (МАГ), броят на ромите, живеещи на територията на общината е около 2800 – 3000 роми.

През м. август 2020 г., МАГ проведе количествено изследване в ромските махали в град Ябланица и село Брестница с цел идентифициране на основните проблеми и нужди на ромите в тези населени места. Изследването обхваща определени на случаен принцип 80 ромски домакинства (60 от град Ябланица и 20 от с. Брестница), в които живеят общо 527 лица. Поради липсата на анкетирано домакинства от с. Златна Панега, където ситуацията на ромите се оценява като значително по-добра от представителите на Местната активна група, е възможно известно изкривяване на данните за цялостната ситуация на ромите в общината.

В периода август - октомври 2020 г. бяха проведени и серия качествени изследвания за ромите в общината:

- анализ на документи, статистически данни и данни от предходни изследвания;
- фокусирана групово дискусия с представители на Местната активна група на ромите;

- две експертни интервюта;
- наблюдения в кварталите в град Ябланица и с. Брестница.

По данни от количественото изследване, децата на възраст 0-18 години съставляват 47.8% от ромската общност (252 души от 527 изследвани лица) – много по-високи стойности от средните за същата възрастова група от възрастовата структура на населението в общината и в страната. Младите хора от 18-29 години съставляват 19.5% от ромската общност (103 от 527 изследвани лица). **Или общо децата и младежите на възраст от 0-29 години съставляват 67.3% от ромската общност.** Този висок дял на децата и младежите може да се разглежда като положителен демографски капитал за община Ябланица. За да не се превърне в предизвикателство, тези деца, младежи и семейства трябва да получат равен достъп до качествено образование и до здравните и социалните услуги на територията на общината, както и до по-добър шанс за трудова реализация и за подобряване на жилищните условия, в които живеят.

Наличието на такъв демографски капитал в община Ябланица налага **необходимост от прилагане на двоен подход за интегриране на идентифицираните нужди на ромската общност в дългосрочното планиране на общината.** От една страна е необходимо трансверсално планиране, при което нуждите на ромите се инкорпорират във всички стратегически цели, мерки и зони за въздействие в общината, а от друга страна е нужно планиране на специфично насочени цели и мерки за подобрене на ситуацията на ромската общност.

I. ОБРАЗОВАНИЕ

По наблюдения на Местната Активна Група на ромската общност и данни на общинската администрация в сравнение с предишни периоди, през последните години **съществува положителна тенденция за засилване на интереса на ромската общност към повишаване на образованието.**

Към настоящият момент, Местната Активна Група съобщава за 2 висшисти и 4 студенти от ромски произход в община Ябланица. От количественото изследване броят на установените роми със средно образование е 5.5% (29 души от 527), с основно са 8.9% (47 души от 527), 16.1% (85 души от 527) са завършили от 5 до 7 клас, 15.3% (81 души от 527) са с начално или по-ниско образование, а 6 % (32 души от 527) въобще не са посещавали училище.

В сравнение с други части на страната, броят на висшистите, студентите и средните сред ромите в община Ябланица е сравнително малък и дори незначителен . Но тъй като в минали години в общината са липсвали студенти роми, а броят на средните е бил по-малък от сегашния, промяната в последните години може да се счита за индикатор за **начало на формиране на положителната нагласа в общността за значението на образованието на ромските младежи, включително и за ромските момичета.**

На територията на общината се отчита и тенденция за повишаване на посещаемостта и задържане на децата в училище. Фактори (преди началото на пандемията), които допринасят за това са Междунституционалният механизъм за обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст и назначаването на образователни медиатори в училищата, които в настоящия момент са 4 на брой, назначени в четирите училища на територията на общината.

В град Ябланица няма практика на сегрегирани паралелки по етнически признак. Но в селата Брестница и Златна Панега, които са с преобладаващ брой ромско население, особено в детеродна възраст, училищата са изцяло съставени от ученици роми.

Въпреки наличието на положителни тенденции в образователната сфера, количественото изследване дава възможност да се идентифицират следните проблеми:

- **Все още има деца в училищна и предучилищна възраст, които не посещават редовно училище.** По данни от количественото изследване 11.8% (19 деца от изследваните общо 161 на възраст от 7 до 18 години) не посещават редовно училище; 28% (8 деца на възраст 5-6 години от общо 28) и 50% (12 деца на възраст 3-4 години от общо 24) не посещават редовно детска градина. Причините, посочени за това при учениците са: често боледуване 1.8% , ранни съвместни съжителства 3.7%, бедност/липса на дрехи и обувки 4.34%. Причините, посочени за това при децата в предучилищна възраст са: 36.5% от родителите са посочили, че предпочитат да си гледат децата в къщи (причините за това са основно бедност и затруднения да плащат таксите за детските градини)) и 3.8% са посочили - бедност/липса на дрехи и обувки;
- **Лоши жилищните условия, в които живеят голяма част от ромските деца са пречка за пълноценно участие в образователния процес:** малки и многолюдни

жилища (среден брой на домакинство - 6.5 човека), (среден размер на жилищата – 38,6 кв.м. и средно 1.9 обитавани стаи в жилище), липса на самостоятелно пространство за училищна подготовка и почивка, липса на инфраструктура и достъп до електричество и течаща вода. В 85% от домакинствата няма детска стая, само 30% от децата спят в собствено легло, в останалите спят заедно с други деца, с родителите си или други роднини, а в 5% от домакинствата децата спят на пода с всички останали в една стая. В много от жилищата липсва течаща вода – 41.25 %, а 80% от домакинствата си осигуряват топла вода, като я затоплят на печка, в 45% от домакинствата ползват електричество от съседни къщи и нямат собствен електромер, а в 6.25% домакинства нямат електричество. В 77 % от домакинствата се пере на ръка, в корито. Външните тоалетни, липсата на канализация и изтичането на отпадни води на улицата, гъстата населеност на жилищата и недостатъчните условия за поддържане на добра хигиена (особено в условията на пандемия) увеличават риска от болести и заразяване с инфекции на децата и на техните семейства. **Липсата на обособено място за спане, учене и почивка доказано води до по-ниски резултати в образованието на децата и до по-висок дял на заболяемостта при тях.**

- **Недостатъчна ангажираност и участие на родителите в подпомагане на образователния процес.** В 87.5% (70 от 80) от домакинствата се посочва, че и двамата родители се грижат основно за децата от 0 до 18 години. В 35% от домакинствата, освен двамата родители, бабата и дядото също се грижат за децата. В 5% от домакинствата основни грижи за децата се полагат от бабата и дядото в семейството. Това се случва в домакинства, в които родителите работят временно в чужбина.

Въпреки данните за висок процент на домакинства, в които се полагат грижи от страна и на двамата родители и допълнително и от прародителите за децата в семейството, в 21.25% от домакинствата е посочено, че няма възрастен, който може да помага на децата да подготвят уроците и домашните си, поради ниското образователно ниво на членовете в домакинството.

Образователните институции все още отчитат недостатъчен интерес и участие на част от родителите в образователния процес. Едва в 50% от изследваните домакинства споделят, че поддържат редовен контакт с учителите на децата си. **Необходимо е провеждане на по-задълбочен анализ за идентифициране и преодоляване на пречки за по-интензивен контакт между образователните**

институции и родителите. В количественото изследване проведено от МАГ причините за нередовния контакт с учителите, изтъкнати от родителите са: липсата на време - 13.75%, незнаене за какво да разговаря с учителя – 6.25%, липсата на интерес от страна на учителите към децата и родителите – 1.25%, поради притеснение да разговаря с учителя – 1.25%.

- **Ранното съвместно съжителство е друг проблем, поради който отпадат ученици от образователната система.** 10.1% (6 ученици са от 59 на възраст между 15-18 години) са отпаднали от образователната система поради ранно съвместно съжителство. В 26.5% от домакинствата е посочено, че в тяхното домакинство е имало ранно съвместно съжителство, въпреки, че към момента на провеждане на изследването повечето участници са навършили пълнолетие. Ранните съвместни съжителства се отчитат като проблем и от Местната Активна Група на ромската общност и от институциите на територията на общината. Тъй като ранните съжителства са феномен, който съществува отдавна в ромската общност в община Ябланица е необходимо планиране на дългосрочни и систематични интервенции, целящи промяна на нагласите сред всички възрастови групи в общността. Според Местната Активна Група и експертни оценки е необходимо от една страна да се засили междуинституционалното сътрудничество и интервенции с цел превенция, сигнализиране и интервенции при такива случаи, а от друга страна да се въведе общностна работа с акцент върху работата със семействата, жените и младежите.
- **Наличие на функционална неграмотност и ниски образователни постижения сред учениците.** По данни от количественото изследване 23% от учениците, завършили начална и по-висока степен на образование не могат да четат, пишат и смятат добре. По експертни оценки и според МАГ, причина за това е въвеждането на делегираните бюджети за образованието. Според МАГ и количественото изследване друга причина е недостатъчното внимание от страна на учителите към учениците, които седят на последните чинове в класните стаи (обикновено ромските деца). Внимание трябва да се обърне и на качеството на подготовката на уроците и домашните на учениците в занималнята, тъй като 22.5 % от изследваните (и приблизително половината от родителите на посещаващи занималня) са отговорили, че децата им не успяват да подготвят добре уроците и домашните си в занималнята. Сред изследваните домакинства, едва един родител е заявил, че детето му е с отличен успех в училище, а 8, че са с много добър такъв.

- **Липсва социална и институционална инфраструктура, която да предлага социални услуги и общностна работа, неформално образование и дейности за свободното време на децата и младежите.** Генерално около ромските махали липсва социална и институционална инфраструктура, която може да се ползва за общностна работа, да предлага възможности за дейности в свободното време, неформално образование и др. Около ромските махали липсват детски площадки, спортни площадки, еко кътове, дневни центрове, клубове и т.н. На територията на общината липсват НПО и младежки НПО, които да работят с общността и младежите в частност. В резултат, младежите се събират в свободното си време и при подходящи климатични условия около сградата на Дирекция социално подпомагане в центъра на града, а голяма част от безработните роми прекарват свободното си време на площада на град Ябланица. В населените места също липсва социална инфраструктура, общностна/социална и младежка работа с общността.

Основна цел: Осигуряване на достъп до качествено предучилищно, начално, основно и средно образование за всички деца. Мотивиране и подкрепа на ромските деца и младежи от община Ябланица да продължат образованието си в средни училища и университети, а рано отпадналите от училище – да получат втори шанс за вечерно, задочно или свободно завършване на по-висока образователна степен.

Количествени целеви индикатори:

- До 2025 г. 90% от ромските деца на възраст 4-6 години да бъдат обхванати в предучилищни форми на обучение. До 2027 г. делът им да достигне 95%.
- До 2025 г. 95% от ромските деца да бъдат обхванати и да завършат начално и основно образование – 1-7 клас. До 2027 г. делът им да достигне 97%.
- До 2025 г. 85% от ромските деца в четвърти и седми клас да покриват минималните изисквания при изпитите с външно оценяване. До 2027 г. делът им да достигне 90%.
- До 2025 г. 80% от ромските деца да продължават обучението си в средните училища и да завършват първа или втора степен на средно образование. До 2027 г. делът им да достигне 90%.
- До 2025 г. броят на ранните съжителства да намалее с 30% . До 2027 г. да намалее със 50%.

- До 2025 г. 10 ромски младежи, завършили средно образование, да продължават обучението си в колеж или университет До 2027 г. броят им да достигне 15.
- До 2025 г. общо 20 родители роми да бъдат включени в училищни настоятелства и родителски настоятелства към детски градини. До 2027 г. броят им да достигне 30.
- До 2025 г. общо 50 души, рано отпаднали от образователната система, да получат втори шанс за завършване на по-висока образователна степен. До 2027 г. броят им да достигне 70 души.

Мерки за постигане на основната цел и на количествените целеви индикатори:

- Въвеждане на обучение в новите технологии още от първи клас. Закупуване за нуждите на училищата на таблети и карти за интернет за ромските деца, които не разполагат с електронни устройства, интернет или ток или и двете. В случай на извънредно здравно положение да се осигури част от децата без достъп до електронни устройства и интернет да ползват по график училищните в компютърните кабинети на училището, в читалища или културни и информационни центрове и интернет клубове в близост да махалите им, а останалите да се раздават на деца, които имат възможност да учат в дома си;
- Повишаване на квалификацията на учители, които не владеят новите технологии и срещат затруднения за онлайн обучение на децата, или на такива, които нямат необходимите умения за работа с деца от уязвими групи и семейства;
- Обучение и назначаване на още образователни медиатори, които да мотивират родителите и децата да продължават образованието и квалификацията си, да съдействат за професионалната ориентация на децата, да подпомагат учителите при дистанционно обучение на учениците, за задълбочаване връзката между училището и ромските родители;
- Организиране на извънкласни дейности, допълващи образователните потребности на учениците и допринасящи за повишаване на интереса на децата към образованието и намаляване на функционалната неграмотност;
- Въвеждане на общностна/социална и младежка работа с ромската общност, за мотивиране на децата да продължават образованието и квалификацията си, за повишаване на социалните умения на представители на общността, организиране на дейности за свободното време на децата и младежите, работа по превенция на ранни съвместни съжителства, образование в човешки права и др.

- Обучение и назначаване на общностни/социални медиатори и младежки работници, които да могат да работят на терен с общността, да осъществяват посредничество за по-добър достъп до институции и услуги, да организират и провеждат обучителни дейности и др.
- Подкрепа за създаване на НПО на ромската общност, включително на женски и младежки структури, които да работят по образователни и други теми за подобряване ситуацията на ромската общност;
- Включване на родителите в училищни настоятелства и родителски съвети към детските градини. Планиране и провеждане на дейности за повишаване на ангажираността на родителите и участието им в образователния процес;
- Една голяма трудност в момента за децата е, че в домовете им нямат условия да учат, защото липсва пространство и няма възрастен, който да ги подкрепя. Това налага, освен занималните в училище, да се изграждат в близост до домовете на семействата, особено които са екстремно бедни, мултифункционални центрове, които предоставят пространство и менторство/коучинг от подготвени възрастни за справяне с уроците и домашните, за занимания по интереси, социализираща работа с деца и родители. В допълнение, понеже много от семействата нямат топла вода, пералня и хигиената трудно се поддържа при такива условия, в тези центрове, може да се осигури пералня и душ срещу поносима сума.
- Друг проблем е недостигът на средства за облекло, обувки, учебни пособия и за храна. Добре е да се предвиди засилване на материалното подпомагане на децата от най-бедните семейства – с безплатно столово хранене, с пакети за дрехи, обувки, пособия, безплатна детска кухня за бебета. Това може да се направи по проекти, с търсене на дарители, учредяване на общински фонд за стипендии за ученици и студенти и др.

II. ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ

Сериозни и видими проблеми има и в жилищните условия на ромската общност в община Ябланица. Данните от количественото изследване сочат, че ромите живеят в гъсто населени жилища, средно 6.5 човека в жилище; малки жилища със средно 38.6 кв.м. площ, състоящи се средно от 1.9 стаи.

Едва една четвърт от изследваните оценяват къщите си като „масивни къщи“, 53% живеят в паянтови къщи, а 21% в бараки, които застрашават здравето и живота им.

Една четвърт от изследваните заявяват, че жилищата им са незаконно построени. Пак близо една четвърт не знаят чия е собствеността на жилището им.

В 41.25 %, от жилищата липсва течаща вода – като част от домакинствата се снабдяват с вода с кофи от съседите си, а 15 % от външни чешми, които се намират на разстояние до 1 км от жилището. 80% от домакинствата си осигуряват топла вода, като я затоплят на печка, в 45% от домакинствата ползват електричество от съседни къщи и нямат собствен електромер, а в 6.25% домакинства нямат електричество. В 77 % от домакинствата се пере на ръка, в корито. Само в една пета от жилищата има баня. 68% от изследваните ползват външна тоалетна, а 21% въобще нямат такава. Отпадните води при близо една трета се изливат в септична яма, при 5 % в реката или друго, а при цели 47,5 % отпадните води се изливат на улицата.

85% от изследваните домакинства се отопляват на дърва, а 15 % се отопляват с отпадъци и каквото намерят, което сериозно замърсява въздуха. Необходимо е в следващия период да се помисли и за възможности за подмяна на отоплението с екологични алтернативи.

Част от улиците в ромските квартали не са асфалтирани. Обслужващата среда е неблагоустроена - няма изградени тротоарни пространства, липсва улично осветление, а контейнерите за смет са недостатъчно на брой. Липсват детски площадки и паркови пространства.

Можем да заключим, че поне 75% от многочислените ромски домакинства на община Ябланица живеят при лоши жилищни условия в паянтови жилища и в бараки, с липсваща техническа и социална инфраструктура и оскъден достъп до комунални услуги.

Община Ябланица стартира процедура за отдаване на общински парцели на представители на уязвими групи за застрояване на жилища, като целта е премахване на обитаваните бараки в ромската махала в град Ябланица и подобряване на жилищните условия на около 200 от ромите в град Ябланица. **Необходимо е обмисляне и планиране и на меки мерки, които да съпътстват този процес.**

През 2020 година, с финансиране по проект на Програма РОМАКТ на СЕ и ЕК, община Ябланица премахна 50 годишно сметище на територията на ромската махала в Ябланица.

Необходимо е обмисляне на краткосрочни мерки в условията на пандемия като поставяне на контейнери с чиста вода, регулярно извозване и почистване на сметищата и др., които да подпомогнат борбата с пандемията.

Основна цел: Подобряване на жилищните условия на ромите

Количествени целеви индикатори:

- До 2025 г. продадени 25 общински имота, премахнати бараки от ромските махали и осигурени алтернативи за нови жилища на 200 човека. До 2027 г. построени 25 нови жилища в кв. „Слънчев край“ и изпълнена програма с меки мерки за подобряване качеството на живота на ромите;
- До 2025 г. изготвена оценка на жилища, които отговарят на условията за включване в ПУП и придобиване на статут на „търпимост“; До 2027 г. включени незаконни жилища в ПУП и придобили статут на „търпимост“;
- До 2027 г. проведена оценка на нуждите и изградена ВиК в община Ябланица;
- До 2027 г. благоустрояване обслужваща среда на ромските махали: изграждане на тротоари, асфалтирани улици, поставено улично осветление, поставени допълнителни контейнери за смет, изградени на детски площадки и еко кътове за отдих.
- До 2025 г. подменено отопление в ромските махали с екологично отопление.

Мерки за постигане на основната цел и на количествените целеви индикатори:

- Продажба на общински имоти на социално слаби;
- Разработване и изпълнение на меки мерки за подпомагане на изграждане на нови жилища в кв. „Слънчев край“ за поддържането на правилата на обществения ред, хигиената и доброто състояние на жилищата и общите/околните пространства и за подпомагане на жителите на квартала да подобрят качеството си на живот;
- Включване в ПУП на незаконни жилища, които отговарят на условията за това. Да се изготви оценка на жилищата, които могат да придобият статут на „търпимост“ и да се подпомогнат собствениците им да кандидатстват и получат такъв статут;
- Оценка на нуждите и изграждане на ВиК;

- Благоустрояване на обслужващата среда: изграждане на тротоари, асфалтиране на улици, поставяне на улично осветление, поставяне на допълнителни контейнери за смет, изграждане на детски площадки и еко кътове за отдих.
- Подмяна на отоплението на ромски жилища с екологични алтернативи: печки на пелети, климатици.

III.ЗАЕТОСТ:

Друг съществен проблем на ромската общност в община Ябланица е липсата на заетост. По експертни оценки около 90% от ромите в община Ябланица са безработни. По данни от количественото изследване едва 8.15% от ромите имат постоянна трудова заетост, като 1.1% са наети на трудов договор, наети на граждански договор са 0.37%, а самонаети 3.79%.

Причините за това са, че от една страна едва 5.5% от ромите са със средно образование, а другите са с основно и по-ниско или без образование. От друга страна, на територията на общината липсват възможности за заетост.

Основен работодател за ромите на територията на община Ябланица се оказва самата община, която осигурява заетост на роми предимно **чрез включване в социални програми и проекти като лични асистенти, домашни помощници и др.** Вероятно това е една от нишите, в които общината може да продължи да осигурява заетост, тъй като демографската картина показва, че все по-голяма част от застаряващото население на общината ще има нужда от социални услуги, за предоставянето на които биха могли да бъдат обучени и хора с по-ниско образование.

Тъй като общината е географски и транспортно добре разположена и свързана с другите градове в областта и със столицата, голяма част от ромите (включително и жени) работят в строителния сектор в София като общи и строителни работници. Част от тях работят с трудови договори, но по-голямата част са заети без никакъв договор. Тъй като голяма част от тях са без документи за професионална квалификация, **провеждането на курсове за придобиване на квалификация като строителни работници за хора с ниска степен на образование би породило интерес в ромите, които работят в тази сфера и би повишило възможностите им да работят при по-добри условия и с по-добро заплащане.**

По експертни данни и наблюдения на МАГ, около 20 души са наети като работници в „Мебели Виденов“ в София, част от ромите работят в автотранспорта, в местни производствени цехове и в хранителната промишленост.

Част от ромите се занимават сезонно със събиране на билки и земеделска продукция.

Средното професионално училище в град Ябланица предлага обучение в специалностите автомонтьор с придобиване на свидетелство за управление на МПС и специалист в хранителната промишленост и паралелките са запълнени предимно с младежи от ромски произход.

По наблюдения на МАГ голяма част от ромите в Ябланица са работили и/или в момента работят (временно/ сезонно) в по-развити европейски страни-членки на ЕС – Германия, Великобритания, Белгия, Холандия и др. Спестяванията от трудовата емиграция се инвестират в подобряване на жилищните условия, издръжката на останалите в страната членове, решаване на неотложни здравни проблеми на член от домакинството, повишаване на образователното равнище и дигиталните умения на децата и подрастващите.

Друг аспект, който представителите на МАГ отчитат е, че в местните управления на полицията, пожарната и институциите на местно ниво няма назначени роми. **Според членовете на МАГ назначаването на представители на ромската общност в местните управления на полицията, пожарната, ДБТ и социалните служби би улеснило комуникацията и достъпа до услуги на ромската общност.**

Основна цел: Повишаване на нивото на заетостта сред ромите. Повишаване на броя на ниско образованите роми придобили професионална квалификация. Назначаване на роми на работа в институции на местно ниво и структурите на МВР.

Количествени целеви индикатори:

- До 2025 г. намаляване на безработицата сред ромското население с 10%, а до 2027 г. с 20%;
- До 2025 г. осигуряване на професионална квалификация за 60 нискообразовани роми, а до 2027 г. общо за 100;
- До 2025 г. осигурена заетост на 50 души в сферата на социалните услуги, а до 2027 г. на 70;

- До 2025 г. назначени 8 роми в местни институции и структури на МВР, а до 2027 г. броят им да нарасне на 10.

Мерки за постигане на основната цел и на количествените целеви индикатори

- Организиране на курсове за нискообразовани роми за придобиване на професионална квалификация за: строителни работници, дърводелци, специалисти в хранителната промишленост - сладкарство, ресторантьорство и др.;
- Обучение и осигуряване на заетост за роми като лични асистенти, домашни помощници и др. асистенти в предлагането на социални услуги;
- Организиране на срещи и разговори с местни работодатели за наемане на работа на роми;
- Назначаване на роми като медиатори и други в ДБТ, социалните служби, полицаи, пожарникари и др, с цел подобряване на достъпа до услуги, подобряване на комуникацията между институциите и ромската общност и др.

IV.ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ:

Друг остър проблем на ромската общност е здравеопазването. По данни от количественото изследване 28.8 % от ромите са без здравни осигуровки. Около 1% нямат личен лекар, но вероятно в момента ситуацията е различна, тъй като на територията на общината остана само един ОПЛ и гражданите, които са с нередовни здравни осигуровки, не могат да се запишат при него. Общинската администрация прави усилия за привличане на друг/и ОПЛ, но засега те са неуспешни, въпреки допълнителните стимули, които общината предлага.

До момента общината не е разработвала проекти и програми със здравна насоченост. Наскоро, по инициатива на общината са проведени безплатни профилактични прегледи за установяване на рак на гърдата и болести на опорно-двигателния апарат.

През 2020 г. община Ябланица назначи на работа един здравен медиатор за работа с ромската общност, но **по експертни оценки и наблюдения на МАГ има нужда от назначаване на повече здравни медиатори, включително и в населените места.**

Генерално, ромите в община Ябланица не правят профилактика на здравни проблеми, а изчакват да се появи сериозна нужда от прегледи и лечение и тогава се заемат с него.

Сред населението липсва информация за здравни права, здравословен начин на живот, профилактика на заболявания, семейно планиране и др.

Ниското ниво на информираност, заедно с лошите жилищни условия и бедността на ромското население са предпоставки за ниско качество и ниска продължителност на живота сред ромите.

На територията на общината няма изграден Център за социални и здравни услуги, но в момента има изграден Център за патронажна грижа. Той е създаден за 8 месеца в рамките на 2020 и има изградена база в рамките на проект, финансиран по ОПРЧР и персонал от 6 души. В момента персоналят на Центъра се занимава с раздаване на хранителни продукти, лекарства и заплащане на сметки. **Общината би могла, ако използва базата на настоящия Център за патронажна грижа, след изтичане на проекта, да създаде Център за социални и здравни услуги, като разшири и включи допълнителни дейности и персонал, от който може да се възползва не само ромската общност, но и всички граждани на общината.**

Основна цел: Повишаване на броя на здравноосигурените лица. Повишаване на информираността на ромското население по здравни въпроси. Предоставяне на здравни и социални услуги за общността.

Количествени целеви индикатори:

- До 2025 г. да се повиши броят на здравноосигурените лица с 5 % . До 2027 броят им да се повиши с 10%.
- До 2027 г. да намалее ранната раждаемост в общината.
- Да се осигурят възможности до 2025 г. за засилване на информираността на 1/3 от ромските жени и мъже в областта на семейното планиране, превенция на ранните и нежелани бременности, здравни грижи за децата и хронично болните членове на домакинството и други здравни теми, а до 2027 г. това да бъде гарантирано за половината от ромските жени и мъже във фертилна възраст.

Мерки за постигане на основната цел и на количествените целеви индикатори:

- Създаване на Център за социални и здравни услуги;
- Назначаване на повече здравни медиатори, които да работят с ромската общност в град Ябланица и населените места;
- Да се засили информираността на ромските жени и мъже в областта на семейното планиране, превенция на ранните и нежелани бременности, здравни

грижи за децата и хронично болните членове на домакинството и други здравни теми;

- Да се засили профилактиката на здравето посредством пълна ваксинация на ромските деца с всички задължителни ваксини, подобряване обхвата на ромските жени в програмите и прегледите за бременни и в детските консултации и профилактиката на хронични заболявания.